

PREDAREA LITERATURII ÎN ERA DIGITALĂ: ROLUL INTELIGENȚEI ARTIFICIALE ÎN SALA DE CURS

Adina Maria PAICU*

*Universitatea “Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu

Abstract: *This paper analyzes how the teaching of literature at the university level can be revitalized through the use of artificial intelligence alongside other digital resources. Taking as a starting point the profile of today's student and the skepticism regarding AI's educational effectiveness—as documented in recent research—the study examines AI as a pedagogical tool for literary text analysis, brainstorming, and personalized learning, utilizing a comparative case study of ChatGPT and Claude applied to a literary text. It also addresses associated risks—such as the erosion of critical thinking, plagiarism, and over-reliance on AI—as well as complementary digital resources, such as social reading platforms. The paper concludes that AI can become a valuable teaching tool only within a clear pedagogical framework that keeps the student, rather than the algorithm, at the heart of the act of literary interpretation.*

Keywords: teaching literature, artificial intelligence, ChatGPT, Claude, critical thinking, digital education
Contact details of the author(s): paicu.adina@gmail.com

INTRODUCERE

Predarea literaturii se află astăzi în fața unei provocări pe care generațiile anterioare de profesori nu au cunoscut-o: concurența directă cu instrumente capabile să genereze, în câteva secunde, un eseu, o parafrază sau chiar o interpretare critică a unui text. Această realitate nu trebuie privită neapărat ca o amenințare, ci și ca o oportunitate de a regândi modul în care aducem studenții mai aproape de textul literar. Cercetările recente arată însă că integrarea inteligenței artificiale în mediul universitar rămâne un teren contestat: un studiu din 2025 relevă că peste 70% dintre studenți și profesori manifestă neîncredere față de aplicațiile educaționale ale AI-ului, semn că entuziasmul tehnologic nu a fost încă însoțit de o pedagogie clară (Reina Marín et al., 2025).

Studenții de la facultate — fie ei ingineri, juriști sau viitori filologi — cresc și învață într-un ecosistem informațional radical diferit de cel al profesorilor lor (Sfinteș, 2023). Relația lor cu lectura nu este neapărat mai superficială, ci mediată diferit: un review sintetizator al cercetării din 2023-2025 arată o îmbunătățire vizibilă a coerenței și organizării discursive a textelor produse de studenți care folosesc instrumente de tip AI generativ, alături de o dependență crescândă și o subminare a gândirii critice atunci când folosirea acestor instrumente nu este ghidată (Sanz-Tejeda et al., 2026). Altfel spus, tehnologia nu strică automat relația studentului cu literatura — dar nici nu o îmbunătățește de la sine.

Sub eticheta generică „inteligentă artificială” se ascund instrumente destul de diferite: chatboți conversaționali (ChatGPT, Claude, Gemini), asistenți de scriere integrați în procesoare de text, sau platforme dedicate generării de material didactic. Adoptarea lor în universități rămâne inegală, iar cercetătorii vorbesc despre necesitatea urgentă a unor politici instituționale clare, a formării cadrelor didactice și a unor metodologii de evaluare adaptate (Adamakis & Rachiotis, 2025). Un aspect interesant este decalajul de percepție: studenții par să aibă mai multă încredere în dimensiunea etică a folosirii AI-ului decât propriii profesori — un semnal că discuția despre AI la catedră nu poate porni de la premisa că toată lumea pornește din același loc (Reina Marín et al., 2025).

AI PENTRU ANALIZA TEXTULUI LITERAR

Una dintre cele mai directe aplicații ale AI-ului la ora de literatură este folosirea lui ca instrument de analiză textuală asistată: generarea de întrebări de discuție pornind de la un pasaj, identificarea de teme și simboluri, sau compararea mai multor interpretări critice ale aceluiași text (Sfinteș, 2024). Cercetările recente confirmă că folosirea instrumentelor generative poate îmbunătăți vizibil coerența și organizarea discursivă a textelor produse de studenți, mai ales atunci când AI-ul este folosit ca punct de plecare pentru gândire, nu ca înlocuitor al ei (Sanz-Tejeda et al., 2026).

AI ca partener de brainstorming pentru eseuri

Pentru mulți studenți, mai ales cei pentru care engleza este a doua limbă, blocajul din fața paginii albe este primul și cel mai mare obstacol în scrierea unui eseu literar. Folosit ca partener de brainstorming — pentru a genera un prim set de idei, a testa o teză, sau a reformula un argument neclar — AI-ul poate reduce această barieră inițială, cu condiția ca studentul să rămână cel care selectează, verifică și dezvoltă ideile.

AI pentru personalizarea învățării

Un alt avantaj discutat în literatura de specialitate este capacitatea AI-ului de a adapta explicațiile la nivelul fiecărui student — reformulând un concept dificil în mai multe moduri, până când acesta devine clar. Totuși, studiile din 2025 arată o neîncredere considerabilă atât din partea studenților, cât și a profesorilor față de eficiența reală a AI-ului în procesul de învățare, ceea ce sugerează că personalizarea funcționează doar în cadrul unei metodologii clare, nu ca aplicație automată (Reina Marín et al., 2025).

Studiu de caz: ChatGPT vs. Claude ca instrumente didactice

Ca exercițiu ilustrativ, propun compararea a două răspunsuri generate de ChatGPT și Claude pornind de la același text — de exemplu, Sonetul 18 al lui Shakespeare (“Shall I compare thee to a summer’s day?”). O comparație practică din decembrie 2025 remarcă faptul că, pentru sarcini educaționale, Claude tinde spre un raționament mai structurat și răspunsuri mai „șlefuite”, gata de folosit, în timp ce ChatGPT oferă idei mai variate, mai bune ca punct de plecare pentru brainstorming — alegerea instrumentului potrivit depinzând de context, nu de o superioritate generală a unuia asupra celuilalt (Gray, 2025). Un experiment mai recent și mai specific literaturii, în care Claude a fost testat pe zece poeme, arată însă și limitele acestui tip de analiză: modelul identifică bine elementele formale (metru, rimă) și este conștient de propriile limite interpretative, dar tinde să reproducă lecturile critice deja existente ale unui poem, mai degrabă decât să genereze o interpretare originală, și „citește” poezia ca pe un text tehnic, fără accesul la experiența trăită care informează o lectură umană autentică. Studiul semnalează chiar un tipar îngrijorător: modelul a categorisit diferit poezii de culoare (etichetându-i drept „spoken word” sau „performance”) față de poezii albi, tratați cu instrumentarul criticii literare

clasice — un semnal clar că AI-ul poate reproduce, fără să-și dea seama, prejudecăți din datele de antrenament (Illingworth, 2026). Acest tip de exercițiu comparativ poate deveni chiar el o temă de discuție cu studenții: nu doar „ce spune AI-ul despre text”, ci „ce ne spune despre AI felul în care citește textul”.

Exemple de activități la curs

Pornind de la acest studiu de caz, activități concrete pot include: dezbateri „om vs. AI” pe marginea aceleiași interpretări; exerciții în care studenții trebuie să identifice ce a „ratat” AI-ul într-un pasaj; sau compararea unei interpretări generate cu propria lectură, ca punct de plecare pentru un eseu reflexiv despre procesul de interpretare literară în sine.

Riscuri și limite

Riscul cel mai des semnalat este acela ca folosirea AI-ului să înlocuiască, nu să completeze, procesul de gândire critică. Sinteza cercetărilor din 2023-2025 confirmă o subminare reală a gândirii critice atunci când folosirea AI-ului nu este ghidată, alături de o dependență crescândă a studenților de aceste instrumente (Sanz-Tejeda et al., 2026). Granița dintre „asistență” și „substituție” rămâne neclară, iar detectarea AI-ului în textele studenților este, deocamdată, nesigură din punct de vedere tehnic — ceea ce ridică întrebări etice greu de rezolvat doar prin regulament, fără o redefinire a modului în care evaluăm munca originală (Sanz-Tejeda et al., 2026; Adamakis & Rachiotis, 2025). Un concept util aici este cel de „datorie cognitivă” (cognitive debt) — ideea că folosirea excesivă a AI-ului „împrumută” capacități cognitive (memorie de lucru, creativitate) pe care studentul ajunge să nu și le mai exerseze singur, cu efecte care se acumulează în timp (Adamakis & Rachiotis, 2025; Sfinteș, 2025).

Concluzia comună a acestor cercetări este că AI-ul nu este nici soluția-minune, nici amenințarea inevitabilă pentru educație — ci o reflectare a alegerilor pedagogice deliberate pe care le fac instituțiile și profesorii (Adamakis & Rachiotis, 2025). Este nevoie urgentă de politici instituționale clare, de formare a cadrelor didactice și de metodologii de evaluare adaptate, mai ales în contextul unui decalaj de încredere real între studenți și profesori față de aceste instrumente (Reina Marín et al., 2025).

Alte resurse digitale (complementar)

Dincolo de AI, internetul oferă și alte instrumente utile: platformele de lectură socială precum Goodreads funcționează ca rețele sociale centrate pe carte, unde cititorii — inclusiv studenții — discută, recenzează și își recomandă reciproc texte, extinzând discuția literară dincolo de sala de curs (Thelwall & Kousha, 2017).

CONCLUZIE

Predarea literaturii nu are de ales între metodele tradiționale și cele digitale, ci trebuie să găsească echilibrul dintre ele. AI-ul poate deveni un instrument didactic valoros — pentru analiză, brainstorming și personalizare —, dar numai într-un cadru pedagogic clar, care păstrează studentul, nu algoritmul, în centrul actului de interpretare literară.

REFERINȚE

- Adamakis, M., & Rachiotis, T. (2025). Artificial intelligence in higher education: A state-of-the-art overview of pedagogical integrity, artificial intelligence literacy, and policy integration. *Encyclopedia*, 5(4), 180.
- Gray, A. (2025, December 16). Claude vs. ChatGPT: Choosing the right AI for the job. *BCcampus*.
- Illingworth, S. (2026, March 21). What Claude cannot read in a poem. *Slow AI (Substack)*.
- Reina Marín, Y., Cruz Caro, O., Maicelo Rubio, Y. del C., Alva Tuesta, J. N., Sánchez Bardales, E., Carrasco Rituay, A. M., & Chávez Santos, R. (2025). Artificial intelligence as a teaching tool in university education. *Frontiers in Education*, 10.
- Sanz-Tejeda, A., Domínguez-Oller, J. C., Baldaquí-Escandell, J. M., Gómez-Díaz, R., & García-Rodríguez, A. (2026). The impact of generative AI on academic reading and writing: A synthesis of recent evidence (2023–2025). *Frontiers in Education*, 10.
- Sfinteș, C. (2023). Pedagogical techniques that can serve as the foundation of sociological knowledge. *Horizons for Sustainability*, „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu. i <https://icdi.utgjiu.ro/wp-content/uploads/2024/10/6-Costina-Stefanescu-Sfintes-PEDAGOGICAL-TECHNIQUES-THAT-CAN-SERVE-AS-THE-FOUNDATION-OF-SOCIOLOGICAL-KNOWLEDGE.pdf>
- Sfinteș, C. (2024). Critical thinking: Approaches and technologies. *Horizons for Sustainability*, „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu. https://icdi.utgjiu.ro/wp-content/uploads/2024/10/9.-Costina-STEFANESCU-SFINTES-CRITICAL-THINKING_APPROACHES-AND-TECHNOLOGIES.pdf
- Sfinteș, C. (2025), Stress and its modern life, *Journal of Research and Innovation for Sustainable Society (JRISS)*, Volume 7, Issue 2: <https://jriss.4ader.ro/current-issue/>
- Thelwall, M., & Kousha, K. (2017). Goodreads: A social network site for book readers. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 68(4).